

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ У ГОРЛІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Олена Горлова

Горлівський інститут іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Бахмут, Україна

yelena77@ukr.net

Анотація

У статті розглядається модернізація діяльності системи безперервної освіти у Горлівському інституті іноземних мов, що пов'язана зі стратегічними напрямками, реальних шляхів і заходів модернізаційних зрушень у національній системі вищої освіти України. Розглядаються теоретико-методологічна основа модернізації безперервної в освіті в Україні, її методичні аспекти і провідні принципи функціонування системи безперервної іншомовної освіти, підходи в навчанні іноземних мов та компоненти.

Ключові слова: безперервна освіта, модернізація, бакалавр, магістр, методика, іноземна мова.

Abstract

The article deals with the modernization of the system of continuous education in the Gorlovka Institute of Foreign Languages, which is connected with strategic directions, real paths and measures of modernization shifts in the national system of higher education of Ukraine. The theoretical and methodological basis of modernization of continuous education in Ukraine, its methodical aspects and the main principles of the functioning of the system of continuous foreign language education, approaches to the study of foreign languages and components are considered.

Key words: continuous education, modernization, bachelor, master, methodology, foreign language.

1. Вступ.

Входження України до європейського освітнього простору, орієнтація національної системи вищої освіти на європейські освітні стандарти, що детермінована вимогами інформаційного суспільства, зумовили необхідність висвітлення в даній статті стратегічних напрямів, реальних шляхів і заходів модернізаційних зрушень у національній системі вищої освіти.

В умовах формування інформаційного суспільства функціональними особливостями вищої освіти виступає не тільки здатність передачі нагромадженого в попередні роки обсягу знань навичок, але й спроможність фахівців з вищою освітою сприймати наукові ідеї, технічні новації і методи виробництва, використовувати на практиці інноваційні, креативні підходи до вирішення конкретних виробничих завдань і проблем, розвивати у майбутніх працівників новаторські здібності, ініціативність, підприємливість. Завдання вищої школи як соціального інституту полягає в тому, щоб сприяти професійній самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем. Фактично йдеться про створення модернізованої моделі вищої освіти, здатної адекватно реагувати на глобалізаційні виклики часу, зокрема – на кон'юнктуру попиту та пропозиції на світових ринках праці, які вимагають забезпечення підготовки робочої сили, професійно-кваліфікаційні параметри якої відповідають потребам соціально-економічного розвитку суспільства, виступають як визначальні чинники росту конкурентоспроможності людських ресурсів.

На сьогодні модернізація української вищої освіти має, по суті, три сенси, три виміри:

1. У історичному плані вона представляє собою логічне, закономірне завершення освітніх реформ останніх років. У силу багатьох причин не вдалося провести комплексне, всебічне оновлення освіти. Потрібно ще створити багато нормативно-правових та організаційно-економічних механізмів, щоб у повній мірі реалізувати процес модернізації.
2. У плані реконструкції, відновлення освітянської гілки модернізації потрібно подолати наслідки загальносистемної соціально-економічної кризи, яка може поставити цю галузь на грань виживання, а педагогічний корпус – за межу бідності. Тут постають величезні завдання по оздоровленню та розвитку сфери освіти, які потребують напружених зусиль держави, суспільства та самої системи освіти, інтенсивної та динамічної мобілізації її зовнішніх та внутрішніх ресурсів.
3. Не менш складні завдання модернізації у плані власне оновлення освіти, подолання все більш зростаючого її відставання від потреб розвитку країни. У цьому плані завдання модернізації освіти набувають максимальної загальнонаціональної значущості. Тому що ми проходимо перехрестя, де визначається, чи буде освіта стимулом стагнації суспільства чи фактором його економічного зростання та благоустрою, фактором конкурентоздатності та національної безпеки країни.

Така постановка питання може здатися занадто жорсткою: адже ми звикли до думки, що у нас «найкраща у світі освіта». Але, нажаль, навіть «найкраще» має здатність старіти. Таким є закон життя. І тут саме варто згадати відоме керролівське правило: «Якщо хочеш залишатися на місці – потрібно бігти зі всіх ніг; якщо хочеш просуватися вперед - потрібно бігти у два рази швидше».

Таким чином, центральною задачею модернізації освіти є забезпечення її сучасної якості, побудова ефективної освітньої системи з дієвою економікою та управлінням, яка відповідає запитам сучасного життя та потребам розвитку країни, повернутої обличчям, а не спиною до інтересів особистості, суспільства, держави.

При цьому потрібно чітко мати на увазі ще одну фундаментальну задачу модернізування, яка продиктована входженням вищої освіти у принципово нову стадію свого розвитку. На сучасному етапі суспільного життя та своєї власної історії вища освіта стає не тільки найважливішою соціальною сферою, але й у прямому сенсі найважливішою економічною галуззю. Вона грає все більш важливу роль у накопиченні та розвитку людського капіталу. Перспективи зростання благоустрою нашої країни – на шляху збільшення значимості людського капіталу, а значить, значимості української освіти. Цей шлях стає реальним тільки при масштабній модернізації вітчизняної системи освіти.

Висновок з усього вище описаного є очевидним: комплексна, глибока модернізація вищої освіти – імператив освітньої політики України на сучасному етапі, її головний стратегічний напрямок.

1.1. Теоретико-методологічна основа впливу сучасних інформаційних технологій на філософську парадигму сучасності.

Багато дослідників задаються питанням: «У яку епоху виникла проблема безперервної освіти?» До теперішнього часу немає єдності у поглядах на час народження ідеї безперервної освіти і її авторство. У літературі виділяють різні точки зору. Прихильники давнього походження цієї ідеї (А. В. Даринський, Х. Гуммель, Г. О. Ягодин та ін.) вважають, що ідея безперервної освіти існує стільки ж, скільки і людство. Прихильники іншої точки зору (О. В. Купцов, В. Г. Осипов та ін.) пов'язують появу ідеї з сучасною епохою, для якої характерні активні процеси розвитку в усіх сферах людської діяльності. Третя точка зору (О. П. Владіславлев, Г. П. Зінченко, В. Г. Онушкін і ін.) полягає в тому, що хоча сама ідея безперервної освіти існує в педагогіці давно, але відповідний їй вид практики виник в епоху Просвітництва.

Ми поділяємо думку Г. П. Зінченко, який стверджує, що осмислення проблеми безперервної освіти в формі напівздогадки, напівідеї можна виявити в працях Платона і Аристотеля. Знаходить вона відображення і в гуманістичних поглядах Вольтера, Гете,

Коменського, Руссо та ін. Звичайно, на пострадянському просторі подібна ідея теж блукала в умах прогресивних педагогів. По-різному цю думку викладали великі педагоги минулого – М. І. Пирогов, К. Д. Ушинський та ін. Дуже характерно вона передається Д. І. Писаревим в його педагогічних творах: «Треба вчитися в школі, але ще набагато більше треба вчитися на виході зі школи, і це друге вчення за своїми наслідками, за своїм впливом на людину і на суспільство незмірно важливіше першого»¹ Розвиток ідеї безперервної освіти пов'язаний з гуманістичною парадигмою, коли в центр уваги потрапляє людина, особистість, її бажання і прагнення, різнобічний розвиток її здібностей.

Генезис поняття «безперервна освіта» можна простежити по термінам, якими воно позначалося в зарубіжній педагогічній літературі: «освіта, яка триває» (continuous education), «довічна освіта» (life-long learning education), «перманентна освіта» (education permanente), «продовжена або безперервна освіта» (continuing education), «рекуррентна освіта» (recurrent education) і ін.

Перші теоретичні розробки з проблем безперервної освіти з'явилися в першій чверті ХХ століття в працях англійських дослідників, які розглядали безперервну освіту з позицій компенсаторної освіти, що сприяє ліквідації прогалів у базовій освіті дорослих. Пізніше приходять розуміння того, що безперервна освіта відрізняється від «дискретних» форм освіти, навіть при їх великій різноманітності, воно зводиться до систематичної самоосвіти.

Найбільш докладне теоретичне обґрунтування концепцій безперервної освіти представлено В. Г. Осиповим² який виділяє п'ять стадій розвитку самої концепції безперервної освіти. Константаційна стадія (кінець 50-х - початок 60-х рр. ХХ ст.) характеризується розумінням, що безперервна освіта – це дещо інше, відмінне від самоосвіти та інших форм навчання дорослих. На феноменологічній стадії – стадії ідентифікації феномена (друга половина 60-х - початок 70-х рр. ХХ ст.) робляться спроби описати феномен безперервної освіти, реалістично оцінити його, упорядкувати основні положення. На методологічній стадії (початок 70-х - початок 80-х рр. ХХ ст.) виробляється ядро концепції безперервної освіти. На стадії теоретичної еклампсії і конкретизації (початок 80-х рр. ХХ ст.) розробка концепції здійснюється для всіх основних ланок системи безперервної освіти. Взаємозв'язок, єдність теоретичних і практичних аспектів безперервної освіти – суть стадії практичного застосування концепції безперервної освіти, яка триває по теперішній час. Тут уточнюються і саме уявлення про принцип безперервної освіти, і визначення цього поняття.

Концепція безперервної освіти вперше була представлена на форумі ЮНЕСКО (1965 р.) відомим теоретиком П. Ленграндом, який вважав, що людині слід створити умови для повного розвитку її здібностей протягом усього життя. У цій концепції по-новому розглядалися етапи життя людини, що руйнували її традиційний поділ на період навчання, праці та професійної дезактуалізації. Таким чином, безперервну освіту стали вважати таким процесом, що триває все життя, в якому важлива роль відводилася інтеграції як індивідуальних, так і соціальних аспектів людської особистості і її діяльності.

Вперше термін «безперервна освіта» був вжитий у 1968 р. в матеріалах Генеральної конференції ЮНЕСКО. У 1972 р була опублікована «Доповідь Едгара Фора» – «Вчитися, щоб бути: світ освіти сьогодні і завтра», в якій вносилися пропозиція прийняти як керівну концепцію так звану «безперервну освіту» для майбутніх нововведень у всіх країнах світу. Саме тоді Міжнародна комісія ЮНЕСКО розвитку освіти зробила висновок, що «освіта, щоб відповідати сучасним вимогам, має керуватися наступними основними ідеями:

¹ Писарев Д. І. (1984) Избранные педагогические сочинения, с. 99.

² Осипов В. Г. (1989) Социально-философский анализ современной концепции непрерывного образования, с. 21

демократизація, безперервність, гнучкість». З цього часу головне призначення освіти полягає в підготовці майбутньої дорослої людини до різних форм самостійної діяльності та самоосвіти.

2. Результати дослідження.

Для сучасного покоління все більш актуальним стає безперервна освіта, яке має тривалу історію в загальносвітовому масштабі. З одного боку, безперервна освіта є відображенням об'єктивної потреби суспільства, яка досягла певного рівня економічного і соціального розвитку. Принцип безперервності розглядається як узгодження і спадкоємність знань на всіх етапах освітнього процесу. З іншого боку, безперервна освіта передбачає оновлення рівня базових знань і спеціальних навичок, необхідних для функціонування в новій економіці. У той же час безперервна освіта є вчення про довічне вдосконалення людини, розвитку його здібностей і схильностей в усі періоди його життя.³ Найважливішим принципом сучасної освітньої системи має стати донесення новим поколінням розуміння того, що освіта – це безперервний процес, який повинен супроводжувати людський розвиток на протязі всього його життя.

У даній статті ми розглянемо систему безперервної іншомовної освіти Горлівського інституту іноземних мов державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», бо саме ГПМ є одним з флагманів оновлення вітчизняної безперервної освіти і лідером лінгвістичної освіти на Донбасі.

Коротко розглянемо, що таке система. Творець загальної теорії систем Л. Берталанфі (L. Bertalanfy) визначав систему як комплекс взаємодіючих елементів: «Все те, що складається із зв'язаних один з одним частин будемо називати системою»⁴. У. Демінг (W. Deming) стверджував, що кожна система повинна мати мету, що організація повинна прагнути до оптимізації всієї системи, а не однієї якоїсь її складової. Серед ознак системи виділяють комплексність, цілеспрямованість, самоорганізацію, розвиток, цілісність та ін. Виходячи з перерахованого вище, можна зробити висновок: системою є сукупність об'єктів і процесів, які називаються компонентами, взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою, які утворюють єдине ціле, що володіє властивостями, не властивими складовим його компонентів, узятим окремо. Система дозволяє досягти результатів завдяки взаємодії компонентів які входять до неї. Ці результати ніколи не були б отримані, якби компоненти працювали поодиноці. Ефективність системи складається з декількох чинників, наприклад, здатності досягати певної мети, здатності організації виживати в мінливому середовищі або забезпечити мінімальний рівень задоволеності індивідів і підрозділів.

Методичні аспекти і провідні принципи функціонування системи безперервної іншомовної освіти. Відомо, що система навчання іноземної мови визначається, перш за все, громадськими та економічними факторами, які створюють контекст для вирішення мовної політики в суспільстві.

Принципи, які в нашому випадку виявилися провідними при створенні ефективно функціонуючої системи безперервної освіти, можна сформулювати наступним чином:

- безперервність освіти, починаючи з раннього віку та закінчуючи післявузівською освітою в усьому її розмаїтті;
- реалізація принципу «освіта через усе життя», що дозволяє дорослим повернутися до освіти та навчання в будь-якому вигляді і в будь-який час;

³ Непрерывное образование – ключ к карьерному росту. URL: <http://educonsulting.ru/statia1.html>

⁴ Бушуева Л. И. (2007) Информационно-аналитическое обеспечение маркетинговой деятельности организаций: теория и методология статистического исследования, <http://www.rae.ru/monographs/16>

- вільний вибір траєкторії навчання, що виявляється у виборі програм і визначенні черговості їх вивчення;
- академічна мобільність, яка в даному випадку розуміється як можливість переходу між освітніми програмами додаткової освіти в межах одного рівня;
- можливість паралельної реалізації різнорівневих освітніх професійних програм;
- модульний принцип формування навчальних планів і програм, що дозволяє не тільки полегшити узгодження, але і збільшити кількість рівнів в межах однієї програми, в яких можливі переходи не тільки в межах повністю узгоджених рівнів однієї програми, але і між різними рівнями інших освітніх програм;
- наступність освітніх програм, що дозволяє вибудовувати ланцюжок безперервного іншомовного навчання.

Наступність освітніх програм набуває особливого значення в діяльності Горлівського інституту іноземних мов, яка в цілому являє собою складне і комплексне явище. Вона складається з декількох пов'язаних між собою напрямів. Поряд з освітнім можна говорити про фінансовий бік діяльності, маркетингу, взаємовідносинах з вищими інстанціями.

Так як в даній статті в центрі уваги знаходиться освітній процес, розглянемо технологічну схему освітньої діяльності інституту, основними моментами якої є рекламно-презентаційна діяльність, організаційна робота та освітній процес. Ми вибудовуємо освітні траєкторії здобувачів вищої освіти, які приходять до нас, таким чином, щоб вони брали не одну, а кілька освітніх програм. У цьому нам допомагає так звана рекламно-презентаційна діяльність. По завершенні одних модулів або освітніх програм ми проводимо яскраві презентації інших, які будуть обрані здобувачами з найбільшим ступенем ймовірності, здійснюючи таким чином рекламу за принципом «з вуст в уста».

Крім перерахованих вище принципів при вибудовуванні освітніх програм важливі методичні аспекти. Взнявши до уваги змінений статус іноземної мови як засіб спілкування і порозуміння у світовому співтоваристві, сучасна методика особливо наголошує на необхідності посилення прагматичних аспектів вивчення мови. При навчанні важливо не тільки досягнення якісних результатів у оволодінні іноземною мовою, а й пошук реального виходу на іншу культуру та її носіїв. Мова йде не просто про знання мови, а про вміння використовувати його в реальному спілкуванні, тобто про практичне володіння мовою і, отже, про розвиток прагматичної міжкультурної компетенції. Ми коротко викладемо наші підходи в навчанні іноземних мов, закладені в систему безперервного іншомовної освіти ГІМ. В цілому, їх відрізняє кілька головних особливостей⁵

- навчання повинно будуватися виходячи з особистісних і індивідуальних особливостей людини з метою їх подальшого розвитку;
- важливо враховувати наявний індивідуальний досвід людини, в тому числі досвід освоєння рідної мови і володіння нею. Відомо, що освоєння будь-якої мови, як рідної, так і іноземної, вимагає використання практично всіх аспектів індивідуального досвіду людини, а навчання іноземним мовам важливо будувати, постійно проводячи аналогії з рідною мовою;
- психологічні механізми пізнання повинні лежати в основі моделювання освітньої технології (особливо індивідуальні та універсальні пізнавальні стратегії);
- навчання повинно бути цікавим і різноманітним (перш за все за формою і використанням різних способів мислення та сприйняття, пізнавальним позиціях);
- навколо тих, хто вивчає іноземну мову важливо вибудовувати мовне оточення, звертаючи увагу на присутність іноземної мови в їх повсякденному житті: улюблені іноземні пісні, книги, мультфільми, кінофільми і т. д. – таким чином, щоб іноземна мова

⁵ Плигин А. А. (2003) Личностно ориентированное образование: история и практика: монография. URL: <http://www.pligin.ru/nlpenglish/model.htm>

стала постійним супутником, частиною і стилем життя. Це особливо важливо в даний час, коли планета все більше і більше перетворюється в «світ без кордонів»;

- необхідно активно використовувати евристичні методи навчання (багато мовні закономірності можна відкрити самим, і тоді вони розуміються інакше і пам'ятаються все життя);

- корисно, вивчаючи новий матеріал, відразу застосовувати отримані знання в реальній життєвій ситуації (або змодельованій);

- в розподілі різних мовних видів діяльності пріоритет слід відводити реальній розмовній практиці, щоб постійно створювати життєві ситуації придбання конкретного особистісного досвіду. Навчати читання та письма теж бажано через призму говоріння;

- групове навчання має значну перевагу перед індивідуальним, так як дозволяє організувати багатовимірну комунікацію і переходи з позиції «учня» в позицію «учитель»;

- необхідно більше використовувати можливості позитивного зворотнього зв'язку від учасників групи і викладача, намагатися закріплювати тільки позитивні результати навчання.

Крім усього перерахованого ми прагнемо особливим чином оформити навчальний простір. У цьому добре допомагає використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою організації різних ефектів. Так, в освітній процес міцно увійшли музика, відео і РР-презентація. Остання дозволяє створювати ефектні, логічні, добре структуровані модульні курси невеликого обсягу.

Горлівський інститут іноземних мов веде підготовку бакалаврів за наступними освітніми програмами 014.02 Середня освіта Мова і література (англійська та друга західноєвропейська мова), 014.02 Середня освіта Мова і література (німецька, англійська), 014.02 Середня освіта Мова і література (французька, англійська), 014.01 Середня освіта Середня освіта (Українська, англійська або російська мови і літератури), 014.01 Середня освіта Середня освіта (Українська мова і література). Психологія, 014.03 Середня освіта Середня освіта (Історія, англійська мова і література), 014.03 Середня освіта Середня освіта (Історія). Психологія, 014.02 Середня освіта Мова і література (англійська, українська або російська), 014.02 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська)). Психологія, 035.04 1 Філологія Переклад (англійська, німецька або французька мови), 053 Психологія Практична психологія, а магістрів за освітніми програмами Освіта / Педагогіка 014.02 Середня освіта Лінгводидактичні стратегії навчання англійської мови, другої мови, Освіта / Педагогіка 014.01 Середня освіта Середня освіта (Українська мова і література). Середня освіта (Мова і література (англійська), Освіта / Педагогіка 014.01 Середня освіта Середня освіта (Українська мова і література). Психологія, Освіта / Педагогіка 014.02 Середня освіта Лінгводидактичні стратегії навчання англійської мови, другої мови (українська, російська), Освіта / Педагогіка 014.02 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська)). Психологія, Освіта / Педагогіка 014.03 Середня освіта Середня освіта (Історія). Середня освіта (Мова і література (англійська)), Освіта / Педагогіка 014.03 Середня освіта Середня освіта (Історія). Психологія, Гуманітарні науки 035.04 1 Філологія Германські мови та літератури, переклад включно (перша - англійська) Германські студії (англійська та друга іноземна мова): лінгвістика, літературознавство, перекладознавство, Гуманітарні науки 035.04 3 Філологія Германські мови та літератури, переклад включно (перша - німецька) Германські студії (німецька та англійська мови): лінгвістика, літературознавство, перекладознавство, Гуманітарні науки 035.05 5 Філологія романські мови та літератури, переклад включно (перша - французька) Романські студії (французька й англійська мови): лінгвістика, літературознавство, перекладознавство, Гуманітарні науки 035 Філологія Українська мова і література Сучасні філологічні студії: українська, англійська або російська мови і літератури, Гуманітарні науки 035.04 1 Філологія Германські мови та літератури, переклад включно (перша - англійська) Переклад і міжкультурна комунікація

(англійська, німецька або французька мови), Соціальні та поведінкові науки 053
Психологія Практична психологія.

Згідно навчального плану підготовка бакалаврів широкого профілю передбачає чотирирічне навчання, а для магістрів – півторарічне.

Системоутворюючим фактором, покликаним вирішити проблему цілісності в процесі безперервної освіти, є принцип спадкоємності, який спрямований на узгодження, «стикування» освітніх програм бакалаврів і магістрів, і надає навчається можливість вільного пересування в професійному освітньому просторі. Найбільш поширений варіант, коли магістерські програми продовжують програми бакалаврату.

Ключовою складовою методичної підготовки є навчальні дисципліни: «Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах», «Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності», «Методика навчання другої іноземної мови», «Методика викладання зарубіжної літератури», «Методика викладання історії у ЗОНЗ», «Методика викладання української та зарубіжної літератур», «Методика використання комп'ютерних технологій» (бакалаврат) і «Методика навчання іноземних мов і культур у вищій школі», «Методика навчання української мови у вищій школі», «Методика навчання історії у ВНЗ», «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі», «Методика викладання психології» (магістратура), які професійно зорієнтовані в освітніх програмах дворівневої підготовки в області філологічної освіти.

Бакалаври, прослухавши названий курс, цілеспрямовано отримують достатню методичну підготовку в основному для роботи в освітніх організаціях, що реалізують програми загальної освіти на базовому рівні. У програмі є і невеликий модуль, який передбачає методику передпрофільне і профільного навчання іноземних, рідної мови, історії.

Магістри на базі бакалаврської підготовки отримують спеціальний курс з методики навчання в профільних класах (школах), де іноземні мови вивчаються на підвищеному рівні і є профільним предметом. Крім того, магістри вчаться розробляти курси за вибором, які покликані підтримати навчальний предмет на заданому стандарті профільного рівні або служать для внутрішньо-профільних спеціалізації навчання та побудови індивідуальних освітніх траєкторій, а також захищати свої проекти. У магістрів поглиблюється і розширюється психолого-дидактичний модуль, який створює основу методичної підготовки з окремих питань навчання іноземних мов.

Компоненти системи безперервного іншомовної освіти як свідчать дослідження вчених, при організації моделі, або системи безперервного іншомовної освіти, повинні бути враховані наступні компоненти⁶.

- Законодавство країни, що стосується можливості проведення додаткової освітньої діяльності або вже існуючими навчальними закладами, або особливого типу установами зі спеціальною програмою. Тут важливо, хто може бути ініціатором створення, які умови фінансування, форми організації роботи, вік учнів, допустимі педагогічні програми, рівень фахової освіти персоналу, питання керівництва установою, типи звітності, варіанти перевірки діяльності.

- Законодавство країни, що стосується можливості навчання першої та другої мови, що особливо важливо при організації навчання іноземним мовам дітей: з якого віку починається навчання, яким мовам і в якому обсязі можна вчити, який статус

---

⁶ Протасова Е. (2009) Концепция европейской модели двуязычного образования дошкольников // В кн.: Европейская модель дву- и многоязычных образовательных учреждений для детей раннего и дошкольного возраста: образовательная программа Европейского союза «Учиться всю жизнь». URL: http://www.lighteurope.eu/oeffentlichkeit/pdf/Abschlussheft_Teil1_ru.pdf

викладаються мов і способи отримати підтримку саме у даної мови, які вимоги до підготовки педагогів, провідних навчання, форми перевірки діяльності.

- Політика фінансування освітніх установ: що виділяється державою, що сплачується батьками, що виділяється на загальній, а що на конкурсній основі, на що вистачає фінансування, а в чому повинна бути допомога батьків на добровільній основі.

- Загальні педагогічні установки: якими є завдання безперервного іншомовної освіти, як ставиться і вирішується проблема якості в освіті.

- Мета і завдання навчання мовам: які мови викладаються, чи знайомі вони їм або є для них новими; чи варто ознайомити з іншою мовою поверхнево або глибоко, вчити чи засадам граматики, який обсяг фонетики, лексики, граматики, комунікації, культурного багажу взяти для навчання; що саме з культури викладати: історію, географію, мистецтво, народні традиції та ін.

- Науковий супровід діяльності додаткової освіти: запрошення студентів, аспірантів, вчених для проведення досліджень з різних аспектів функціонування системи безперервного іншомовної освіти, іншомовних компетентностей і написання статей для професійних журналів .

- Методика: чи здійснюються всі види діяльності з учнями в підходящій віком формі; лежить мотивація для вивчення мови в інтересі до контактів з його носіями; різноманітні чи прийоми і форми викладання і чи дозволяють вони підтримувати інтерес протягом тривалого періоду часу; відчувають учні задоволення як від вивчення нового, так і від повторення знайомого матеріалу.

- Використання існуючих методик і створення нових: апробація різних загально педагогічних і лінгводидактичних підходів, застосування і оцінка посібників, обмін досвідом з іншими навчальними закладами, моніторинг співвідношення загальнопедагогічних принципів і навчання іноземної мови в системі додаткової освіти; вбудовування моделі безперервного іншомовної освіти в будь-яку педагогічну систему.

- Облік різних педагогічних систем: зіткнення традиційних педагогічних принципів, культурних установок, комунікативних систем; можливість наступності між різними складовими системи безперервного іншомовної освіти.

- Співвідношення мови і культури в освітньому процесі: які свята відзначаються, які особливості харчування, одягу, етикету характерні для носіїв мови, що вивчається; організація культурних заходів, наприклад, свят для дітей та їх батьків силами студентів і викладачів, організація зустрічей з носіями мови або залучення їх до участі в навчальному процесі.

- Час і кількість годин, що відводиться на освітні програми.

- Приміщення для проведення занять: спеціальне, окреме, що використовується в чергу з іншими користувачами, пристосоване або не дуже для педагогічної діяльності, в різному ступені обладнане; в будь-якому випадку – відповідає нормам приміщень, в яких проводяться заняття з дітьми чи дорослими.

- Педагогічний персонал: хто, в яких ситуаціях, в якій формі веде навчання; яка підготовка персоналу.

- Підвищення кваліфікації персоналу: семінари, присвячені новим методам викладання іноземних мов, окремих актуальних питань безперервного іншомовної освіти, поїздки в країни, де говорять на мові, що вивчається, підвищення інформаційних компетенцій викладачів і т.д.

- Робота з батьками: аналіз потенційної клієнтури, агітація за відвідування пропонують іноземні мови установ, з'ясування установок сім'ї та побажань батьків, роз'яснювальна діяльність по формуванню дитячого та дорослого прагнення до вивчення іноземних мов, анкетування по мовним і виховним практикам сім'ї, проведення консультацій, групова робота в сфері дитячо-батьківських відносин, здійснення батьківських ініціатив, створення умов для дружби дітей поза дошкільного закладу. Цей

напрямок роботи особливо важливо при організації навчання іноземним мовам дітей молодшого віку.

- Робота з громадськістю: інформування про систему безперервного іншомовної освіти, пропонування освітніх програмах, про проведення різних заходів, в тому числі свят, і перспективних проектах в місцевих ЗМІ.

3. Висновки.

При створенні системи безперервного іншомовної освіти в Горлівському інституті іноземних мов, перш за все, були враховані такі важливі моменти як підвищення якості, привабливості та конкурентоспроможності системи додаткової освіти в регіональному освітньому просторі; підвищення доступності якісної освіти, що відповідає вимогам інноваційної моделі розвитку економіки і відповідає потребам суспільства; підвищення частки короткострокових освітніх послуг для населення; залучення кваліфікованих кадрів для реалізації освітніх програм відповідно до їх цілями і завданнями, з потребами економіки і ринку праці; підвищення рівня доходу від додаткових освітніх послуг; наявність злагодженої команди, яка координує діяльність, і продуманої стратегії розвитку відіграє особливу роль у зміцненні позицій системи додаткової освіти вищу; рекламна політика є одним з найважливіших інструментів, що впливають на приплив вступників.

Література:

1. Актуальность создания и управления системой непрерывного образования // Непрерывное образование – ключ к карьерному росту. URL: Режим доступа: <http://educonsulting.ru/statia1.html>

2. Безперервна освіта. Режим доступу: <http://www.users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/ukr/iol/l3.htm>

3. Бушуева Л. И. Информационно-аналитическое обеспечение маркетинговой деятельности организаций: теория и методология статистического исследования. М. : Изд-во «Академия Естествознания», 2007. URL: Режим доступа: <http://www.rae.ru/monographs/16>

4. Осипов, В. Г. Социально-философский анализ современной концепции непрерывного образования / В. Г. Осипов. – Ереван : Изд-во АН АрмССР, 1989. – 219 с.

5. Плигин А. А. Личностно ориентированное образование: история и практика: монография. М., 2003. URL: Режим доступа: <http://www.pligin.ru/nlpenglish/model.htm>

6. Писарев, Д. И. Избранные педагогические сочинения / Д. И. Писарев. – М., 1984. – С. 99.

7. Протасова Е. Концепция европейской модели двуязычного образования дошкольников // В кн.: Европейская модель дву- и многоязычных образовательных учреждений для детей раннего и дошкольного возраста: образовательная программа Европейского союза «Учиться всю жизнь». Берлин: Митра, 2009. URL: Режим доступа: http://www.lighteurope.eu/oeffentlichkeit/pdf/Abschlussheft_Teil1_ru.pdf

8. Kallen D. Recurrent Education and Lifelong Learning: Definitions and Distinctions. London.: Kogan Page, 1997.

9. Thomas Edward. Current Issues in University Continuing Education. Lifelong Learning in Europe, №4. – 1999. – p. 223-229.